

ГЛАВА I

СЕМЕНАТА НА БЪДЕЩО ПРОТИВОБОРСТВО

В продължение на 75 години Америка и Русия се борят за господство над земята. През XX в. Америка печели дългата война и известно време изглежда сякаш триумфът ѝ може да е траен и че свободата ще процъфтява навсякъде. Моментът обаче отлита. През XXI в. Русия отвърща на удара на Америка и съюзниците ѝ крадешком и с подривни действия. Военните ѝ хитрости подкопават американската демокрация – политическа архитектура, устояла на гражданска война и две световни войни в рамките на четвърт хилядолетие. Резултатът може да определи дали Америка ще устои и дали демократи или самовластни лидери ще управляват света. Големите армии, флотове и арсенали, гъмжащи от ядрени оръжия, се оказват безполезни в това противоборство.

Политическата война е начин, по който държавите демонстрират мощта си и действат противно на волята на врага, без да изстрелват ракети или да пращат военни кораби. Нейното водене изисква пълния спектър от разузнаване и дипломация, от секретни операции до убеждаване чрез принуда, както и умелото използване на тези инструменти от президента. Съединените щати изграждат могъща машина за водене на политическа война след Втората световна война и ускоряват разпадането на Съветския съюз, но американският двигател се задавя в края на века и сега е почти напълно счупен. Руснаците използват политическата война умело и хитро от идването на Владимир Путин на власт преди 20 години. От 2014 г. насам нанасят удари срещу

американската политическа система, а през 2016 г. помагат да бъде избран президент, намиращ се под влиянието на Путин, хвърляйки демокрацията в опасни води. През 2020 г. засилват способностите си за дезинформация и заблуждаване и отново се прицелват в Америка. Трябва да разберем как работи политическата война, преди да дойде следващата атака. А тя идва.

Войната е естествено състояние на света, който сме създали. Над 200 милиона войници и цивилни са убити през последния век. Тлеещите руини на Първата световна война запалиха дългия фитил на Втората, а от прахта на Втората се издигна токсичният облак на Студената война. Един от идеалите, разбити от тези конфликти, са създадените с благороден умисъл правила, кодифицирани в началото на XX в.: войните се водят между униформени бойци, започват с формално обявяване на война и приключват с достойно подписване на мирен договор. Държавите не се намесват във вътрешните конфликти на други. Това се оказват празни обещания за хилядите американски войници, изпратени в Сибир да се бият срещу Червената армия от август 1918 г. до юни 1920 г., 19 месеца след подписването на Компьенското примирие; слаба утеха за 13 милиона поляци, които се събуждат в една септемврийска сутрин през 1939 г., за да открият, че са пленници на руснаците, превзети по силата на тайна клауза на пакта, който Сталин сключва с Хитлер*.

Само две правила за водене на война оцеляват до август 1945 г., след като президентът Хари С. Труман пуска бомбата над Япония. Едното е за боеспособността – волята на една страна да жертва животите на своите войници. Второто е огневата мощ – убийствената сила на арсенала на една страна. Известно време, но не задълго, САЩ са единствените, притежаващи това най-ново оръжие. Унищожаването на градове, превърнати в радиоактивни развалини, кара живите да се чудят какво ли би направил Сталин, ако е знаел тайната на оръжието. В действителност той разполага с него, макар че никой във Вашингтон

---

* Договорът за ненападение между Германия и Съветския съюз от 23 август 1939 г. е подписан всъщност от външните министри на двете страни Йоахим фон Рибентроп и Вячеслав Молотов и оттам идва популярното му название: пакт Рибентроп-Молотов. – Б. пр.

не знае по онова време. Американците, отговарящи за националната сигурност, започват да мислят немислимото и идването на ядрените оръжия променя начина им на мислене. Най-мъдрите сред тях виждат, че ако тръгнат да си разчистват сметките с руснаците, следващата война ще разруши всичко, което сме искали да защитим, и живите ще завидят на мъртвите.

Когато двете страни не успяват да сключат мир помежду си и се захващат с борба за доминиране над останалите страни в света, се налага да намерят начин да се бият една с друга чрез скрита проява на сила – шпионаж и подривна дейност, хитруване и саботаж, откраднати избори и меки преврати, дезинформация и измама, репресии и убийства. Американците не знаят отначало почти нищо за този начин на водене на война. Руснаците го практикуват от четири века.

Цар Иван Грозни създава през XVI в. примитивна тайна полиция. Петър Велики и Екатерина Велика разширяват руския шпионаж, шпионират както чуждестранни съперници, така и собствения си народ. До времето, когато Наполеон нахлува през 1812 г., цар Александър I вече е укрепил външното разузнаване на Русия и го е свързал с армията. Отделът за охрана на обществената сигурност и ред (*Охранка*), формиран след убийството на Александър II през 1881 г., шпионира враговете във и извън Русия през десетилетията, когато анархисти убиват крале и кралици, принцове и ерцхерцози, а през 1901 г. и президента на Съединените щати. Но шпионите на Кремъл са прегазени от болшевишките революционери, които превземат Русия през 1917 г. Вместо тях през този студен и безмилостен декември Владимир Ленин създава своята собствена тайна полиция, Всеруската извънредна комисия за борба с контрареволуцията и саботажа – ВЧК, известна на всички като Чека. „Ние сме за организиран терор“, казва първият ръководител на Чека Феликс Дзержински през 1918 година. Сталин дава на тази служба безконтролна власт и през 1934 г. тя започва Големия терор, при който са убити един милион души. Към този момент шпионите на Сталин вече работят в Съединените щати, а до Втората световна война вече са се инфилтрирали в правителството – Държавния департамент, Министерството на правосъдието, проекта „Манхатън“. През

1954 г., след смъртта на Сталин, шпионската служба е прекръстена на Комитет за държавна сигурност*. Нагърбена със задачата да организира шпионаж, да обърква враговете с дезинформация и политически саботаж, да подсигурява държавата, да бди за спазването на правилата ѝ и да смазва инакомислието, КГБ е министерство на страха, комбиниращо мисиите на ФБР от времето на Джей Едгар Хувър, на ЦРУ от Студената война и на нацисткото Гестапо. Това е най-голямата разузнавателна служба в историята на света. Ако вие, както Владимир Путин, сте родени в бедност и глад в следвоенните руини на Русия от средата на века и ламтите за власт, КГБ е вашето място.

Огромна статуя на Дзержински се извисява пред Лубянка, централата на КГБ в Москва, от 1958 до 1991 г., когато е съборена от протестиращи, искащи да доразрушат разпадащата се архитектура на Съветския съюз. Паметникът не е поправен и върнат на старото му място, но Путин реабилитира Дзержински, докато възражда съветската разузнавателна държава. Денят на чекиста се отбелязва на всеки 20 декември в Кремъл. И Путин е чекист до мозъка на костите си. Това е означавало винаги и продължава да означава едно и също: запазване на властта на лидера на всяка цена, вкарване в затвора и избиване на вътрешните му опоненти; и водене на политическа война за объркване, подвеждане и изненада на враговете, за да бъдат те подведени да действат противно на собствените си интереси и да отслабят позицията си в света.

Съединените щати никога не са имали мирновременна шпионска служба, докато Конгресът не създава Централното разузнавателно управление през 1947 г. Въпреки че ние, американците, сме научили много за изкуството на разузнаването през следващите години, често от горчив опит, в началото сме били аматьори в почти всеки аспект, особено във воденето на политическа война и в тъмното изкуство на заблудата и дезинформацията. В ранните си дни ЦРУ има само 200 служители. Мисията му е да води Студената война и да предотврати нов Пърл Харбър. Силите му се увеличават стократно за пет години,

---

* По-известна с руската абrevиатура КГБ – Комитет государственной безопасности. – Б. пр.

то контролира армии под прикритие по света, провежда паравоенни мисии от Русия до Китай, извършва преврати, опитва да пропука Желязната завеса.

Белият дом и Кремъл нареждат на своите шпиони и дипломати да манипулират най-малко 117 национални избори по целия свят през ХХ век [1]. Те се борят да контролират страни в Африка и Азия, Латинска Америка и Близкия изток, купуват си преданост с оръжия и пари, но никога не стигат до директни схватки помежду си. Всяка от двете страни подкрепя силни мъже и деспоти, подкопава любимите режими на другата, тайно подкрепя партизански отряди и нелегални движения наред с податливи на влияние политически лидери. Съединените щати водят войната с комунизма в джунглите на Виетнам, а руснаците прекарват контрабандно оръжия и боеприпаси до враговете на Америка в Югоизточна Азия. Руснаците превземат Афганистан, а ЦРУ доставя оръжия за милиарди долари на ислямските джихадисти, които се бият с тях. Американците разпространяват новини и пропаганда от татък Желязната завеса чрез радио „Свободна Европа“. Руснаците отвърщат на удара с потоци от дезинформация, разпространена от КГБ.

А накрая, след трилиони долари, похарчени за оръжия във Вашингтон и Москва, и милиони животи, загубени в държавите, където великите сили влизат в противоборство, Съветският съюз се разпада под непосилния товар на собственото си самозалъгване. Кремъл не може да поддържа голямата лъжа, че съветският комунизъм е повъзвишен експеримент от американската демокрация. „Представете си страна, която лети в Космоса, изстрелва спътници, създава такава система за отбрана, а не може да реши проблема с дамските чорапогащи“, се оплаква Михаил Горбачов, последният лидер на Съветския съюз, когато знамето със сърп и чук е сгънато на руло за последен път [2]. „Няма паста за зъби, няма прах за пране, липсват неща от първа необходимост. Невероятно и унизително бе да работя в такова правителство.“

Мечтата на американците, които се бият в Студената война, е реализирана: картата на света е преначертана с разпадането на Съветския съюз. Надига се вълна от либерална демокрация и държавите от Из-

точна Европа са освободени от задушавашата хватка, в която Сталин и приемниците му ги държат. Още една война е водена и спечелена, когато Съединените щати смазват иракската армия през 1991 г. Войната в Персийския залив е ударна вълна, в която Пентагонът показва нови оръжия като стратегическа заблуда, създаване на добър имидж на американските въоръжени сили, убеждаване на международната общност в правотата на действията на САЩ и информационна война. Те се оказват също толкова унищожителни, колкото умните бомби и крилатите ракети.

Съединените щати възсядат земята като колоси в тези дни, както правят и след Втората световна война, а преобладаващото мнение по висшите етажи на властта във Вашингтон е, че светът ще тръгне по нашия път. „Нямаше никакви външнополитически проблеми“, когато Джордж Х. У. Буш напуска президентския пост през януари 1993 г., казва неговият държавен секретар Джеймс А. Бейкър III [3]. „Всеки искаше да бъде приятел със Съединените щати... Всеки искаше да въведе свободни пазари, всеки искаше да приеме демокрацията, с изключение единствено на Северна Корея, Куба, Иран, Ирак и Либия. Всички бяха наши.“ Всички тогава обичат Америка – в това число руснаците. Или поне така ни се иска да вярваме.

По-мъдрите хора, макар и малцина, се тревожат от господстващия тогава дух на наперена триумфалност. Воинът държавник Колин Л. Пауъл, председател на Съвета на началник-щабове, а след това държавен секретар, цитира пруския военен стратег Карл фон Клаузевиц: „Пазете се от яснотата на мимолетните впечатления“ [4]. Малцина гледат отвъд преходните събития, още по-малко предугаждат как конфликтите от Студената война ще се трансформират през XXI в. „Това, което не разбрахме, бе, че семената на бъдещото противоборство вече бяха покълнали [5]. Появиха се първите признаци на бъдещото голямо съперничество за власт“, пише Боб Гейтс, бивш директор на ЦРУ и бъдещ министър на отбраната, служил на президенти от Линдън Джонсън до Барак Обама. „В Русия пуснаха корени възмущението и горчивината от икономическия хаос и корупция, последвали разпадането на Съветския съюз“ – наред с американския натиск за

разширяване на военния съюз НАТО на изток до границите на Русия – и „никой руснак не бе по-разгневен от това развитие на нещата от Владимир Путин“. Руският лидер е подполковник от КГБ, който гледа от своя пост в Източна Германия как империята на неговата страна рухва. Той има известни познания в областта на политическата война.

Когато идва на власт в началото на XXI в., той събира разбитата на парчета КГБ и създава нова версия на съветската държава, в която контролира не само войниците и шпионите, а манипулира телевизията и интернета, за да създаде възприятия за реалността. След като печели трети мандат на президентския пост през 2012 г., Путин фокусира пълния спектър на властта си, подготвя силите си и се прицелва в Америка. По думите на Майк Морел, бивш изпълнителен директор на ЦРУ, той „възприе типичното руско поведение от Студената война, което се състои в това да предизвиква Съединените щати навсякъде, където може в света, и да прави всичко възможно да подлее вода на всичко, което те се опитат да постигнат. Направи всичко по силите си да ги отслаби“ [6].

Американците обикновено гледат на войната и мира като на нощта и деня. Руснаците виждат битка, която никога не свършва. Те може и да са прави, защото условията на битката се променят, но природата на войната е неизменна. За 20 години Путин използва силата на въоръжените сили и разузнавателните си агенции, за да създаде нови стратегии и тактики за политическа война срещу Съединените щати*. Контраатаката на руснаците е подготвена внимателно, а след това е извършена като блицкриг, усетен чак след като удря в сърцето на американската нация.

Неотдавна, през една зимна вечер в Москва, високопоставен съветник на Владимир Путин на име Андрей Крутских, експерт по политическото военно дело, който сега служи като посланик със специални поръчения на Руската федерация, отправя явна заплаха на един публичен форум. „Мислите, че живеете в 2016 г.“, казва той. „Не, вие живеете в 1948 г. Знаете ли защо? Защото през 1949 г. Съветският

---

* По-нататък в книгата авторът ще постави знак за равенство между термините „политическа война“ и „активни мероприятия“. – Б. пр.

съюз извърши първото си изпитание на ядрена бомба. И ако до този момент Съветският съюз се опитваше да постигне споразумение с Труман за забрана на ядрените оръжия и американците не ни вземаха на сериозно, през 1949 г. всичко се промени и те започнаха да преговарят с нас на равни начала [7].“

Сега знаем какво оръжие бе това. Трябва да разберем произхода и историята му и трябва да разберем, че то заплашва да нанесе трайна вреда на американската демокрация, с потенциала да предизвика нейния крах. Преживяваме отново момент, който започна един човешки живот назад, когато великите сили влизат в сблъсък през нощта и съдбата на света е поставена на карта. Има една голяма разлика между тогава и сега. Америка е лишена от стратегическа визия да замести това, което имаше през Студената война. А както казва книгата „Притчи Соломонови“, „дето няма пророческо видение, хората се разюздват“.

Но през 1948 г. Америка има стратегия да бори огъня с огън. Тази стратегия е дело на един-единствен човек, който прави така, че гласът му да се чуе в целия свят. Тя ръководи 10 президенти, предопределя решенията и хитростите, прилагани от дипломати и шпиони, тя довежда до унищожението на Съветския съюз.